

Ensihoidon ja potilassiirtojen kehittäminen

- Hoito kotiin -palveluryhmittely

Nykytilan kuvaus

Ensihoitopalveluun sisältyy äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan hoidon tarpeen arviointi tai hoito sekä tarvittaessa potilaan kuljettaminen hoitoyksikköön. Vuoden 2017 alusta ensihoitopalvelun sisältöä muutettiin siten, että siihen kuuluu myös potilaan siirto jatkohoitoon, jos potilas tarvitsee siirron aikana jatkuvaa seurantaa tai hoitoa. Kiireettömät potilassiirrot on määritelty terveydenhuoltolaissa erikseen.

Ensihoidon järjestäminen on viranomaistoimintaa, tuottaminen ei

Ensihoitopalvelun *järjestäminen* on viranomaistoimintaa. Terveydenhuoltolain mukaisesti järjestämisvastuu on sairaanhoitopiireillä. Ensihoitopalveluja voivat *tuottaa* myös yksityiset toimijat. Kahdeksan sairaanhoitopiiriä hankkii ensihoitopalveluja kilpailutuksen perusteella yrityksiltä. Yksityisten ensihoitopalveluyritysten toiminta on luvanvaraista ja niitä koskee jopa tiukemmat koulutus- ja osaamisvaatimukset kuin pelastuslaitoksia.

Ensihoito on osa soten päivystysjärjestelmää

Ensihoito kuuluu sosiaali- ja terveydenhoidon päivystysjärjestelmään. Ensihoidon tehtävät ovat terveydenhoitoa ja ensihoitajat ovat terveydenhuollon ammattihenkilöitä riippumatta siitä, tuottaako palveluja sairaanhoitopiiri, pelastuslaitos vai yksityinen yritys. Hätäkeskus hälyttää paikalle aina lähimmät ensihoitoyksiköt riippumatta siitä, minkä tahon tuottamasta palvelusta on kyse. Mahdollisessa suuronnettomuustilanteessa yksityiset ensihoidon tuottajat ovat yhtä lailla auttamassa kuin julkisetkin palveluntuottajat.

Ehdotus ensihoidon hoitopolun kehittämiseksi

Ensihoidon, kuten muidenkin sote-palvelujen tarpeet lisääntyvät tulevaisuudessa. Tästä syystä myös ensihoidon palvelujärjestelmää on tarkoituksenmukaista kehittää.

Tulevaisuudessa järjestämisvastuu voitaisiin keskittää erityisvastuualueiden ensihoitokeskuksille, jotka ovat jo terveydenhuoltolaissa määritelty. Tällöin järjestä-

misvastuullisia toimijoita olisi 5 nykyisen 20 sijasta. Nämä järjestäjät voivat hankkia palveluja pelastuslaitoksilta, maakunnilta/sairaanhoitopiireiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta, kuten nytkin. Muutos olisi perusteltu, koska työssäkäyntialueet ja sitä kautta ensihoidon luonnolliset palvelualueet ovat yhtä sairaanhoitopiiriä suurempia.

Terveystieteiden ensihoidon palvelun määritelmää on tarkennettava.

Ensihoitopalvelu tulee rajata kiireellisiin ns. kansalaistehtäviin ja sellaisiin potilassiirtoihin, jotka toteutetaan hälytysajona. Suurissa asutuskeskuksissa on tarkoituksenmukaista tuottaa kiireelliset ensihoidon palvelut nykyisen mallin mukaisesti ensihoidon suuntautuneen organisaation toimesta. Haja-asutusalueella ensihoidon tulisi nivoutua tiiviisti kotiin tuotettaviin palveluihin, kuten alla tarkemmin kuvataan.

Ensihoitopalveluihin kuulumattomien potilassiirtojen kilpailutusvelvoite pitää EU-lainsäädännön mukaisesti implementoida kotimaiseen lainsäädäntöön.

Hoito kotiin -palveluryhmittely

Väestön ikääntyminen ja palvelutarpeen kasvu sekä palvelujen keskittäminen kasvattavat ensihoidon tehtävämäärää. Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV totesi raportissaan 9/2019¹, että ensihoidon resursseja käytetään myös kiireettömiin tehtäviin, jotka olisi järkevä hoitaa toisin. VTV esitti, että ensihoidon ja kotihoidon palvelujen väliin tulisi kehittää uusia palveluja. Resurssien järkevän käytön vuoksi palvelujen kokonaisuutta tulisikin miettiä uudella tavalla.

Hyvinvointiala HALI ry esittää uutta mallia nimellä **LEK-palvelut, eli ”Laajennettu ensihoito – ja kotipalvelut”**. Mallissa yksityiset ensihoidon palvelun tuottajat tuottaisivat ensihoidotehtävät, potilassiirtoja sekä kiireellisen kotisairaanhoidon tehtäviä. Nämä ovat kaikki palveluja, jotka kokonaisuudessaan luontevasti kuuluvat ensihoidajien työtehtäviin ja toimintaympäristöön.

Vastaavan tyyppistä mallia kokeillaan esimerkiksi Satakunnassa (ns. Combilanssi). Mallissa yhdistyvät geriatrinen kotisairaanhoito ja hoitotason ensihoito.²

¹ <https://www.vtv.fi/app/uploads/2019/06/VTV-Tarkastuskertomus-9-2019-Ohjauksen-vaikutus-ensihoidon-palvelun-toimivuuteen1.pdf>

² <https://www.kunteko.fi/katso/926>

Kuva **Hoito kotiin -palveluryhmittely.**

Ulla-Maija Rajakangas

toimitusjohtaja, Hyvinvointiala HALI ry

Lisätietoja:

Ismo Partanen

johtaja, 040 518 5799

Minna Elo

lakimies, 040 751 5925